

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Statlege forventningar til kommunane i Vestfold og Telemark i 2021

**Fylkesmannen i
Vestfold og Telemark
og nokre andre regionale
statlege etatar**

KAP. 1 INNLEIING

Fylkesmannsembeta i Vestfold og Telemark vart slått saman 1.1.2019. Embetet i Vestfold har, saman med andre regionale statsetatar, kvart år utarbeidd eit forventningsbrev til kommunane. Dette har vore eit sentralt dokument i dialogen mellom regional stat og kommunane i Vestfold i fleire år. Embetet i Telemark har òg tidlegare utarbeidd dokument med liknande formål.

Vi har for 2021 utarbeidd eit forventningsbrev til kommunane i Vestfold og Telemark. Formålet med forventningsbrevet er eit ønske om

- effektiv styringskommunikasjon mellom staten og kommunane; både for å klargjere ansvarsdelinga mellom nivåa, medrekna ansvaret til kommunane, og det lokale handlingsrommet
- å identifisere behov for samordning mellom sektorar i stat og kommune
- dialog og læring mellom kommunane og regional stat

I brevet formidlar vi derfor styringssignal gitt gjennom m.a. lovar, forskrifter, stortingsmeldingar og behandlinga deira, rikspolitiske retningslinjer, rundskriv, statsbudsjettet, dei tilhøyrande tildelingsbrev til statsetatane og kommuneproposisjonen. Vi angir forventningane som krav (må/skal) eller prioriteringssignal (bør). Dette skiljet er sentralt, for å gjere tydeleg det kommunale handlingsrommet.

Forventningsbrevet erstattar ikkje den kontinuerlege kommunikasjonen til staten med kommunane, men er eit årleg forsøk på å gi betre oversikt, heilskap og samanheng på strategisk nivå. Ved eventuelle vesentlege endringar gjennom året vil kommunane bli særskild informert.

Brevet er ikkje ei fullstendig oppgåveliste. I fokus står særleg nye eller justerte krav og oppgåver til kommunane, statlege satsingar, jf. òg konsultasjonsordninga, og dessutan område der det er ønskeleg at resultatane frå kommunane blir forbetra.

Forventningane er systematiserte og sett opp i tabellformat for å fremme oppgåveløysinga til kommunane, uavhengig av organisering, slik:

1. Rettssikkerheit, helse, miljø og sikkerheit (HMS), internkontroll (IK) og inkluderande arbeidsliv (IA)
2. Fellesgode og næring, medrekna arealforvaltning, transport, miljøvern, landbruk og samfunnstryggleik
3. Personrettet tenesteyting, medrekna velferd (helse, omsorg og sosial), oppvekst og opplæring, og dessutan kyrkjespørsmål

Kommunane sine tilbakemeldingar og den systematiske dialogen mellom regional stat og kommunane er viktig. Fylkesmannen vil be dei kommunane som har skriftleg oppfølging av forventningsbrevet om også å sende over desse til Fylkesmannen. Slike tilbakemeldingar, saman med forslag til betringar, kan gjere forventningsbrevet endå meir nyttig, eller bidra til nye metodar i dialogen.

1. september 2020

Per Arne Olsen

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

KAP. 2 RETTSSIKKERHEIT, HELSE, MILJØ OG SIKKERHEIT (HMS), INTERNKONTROLL (IK) OG INKLUDERANDE ARBEIDSLIV (IA)

2.1. RETTSSIKKERHEIT OG GOD FORVALTNING

Rolla til statsetatane som klage-, tilsyns- og rettleiingsinstans overfor kommunane gir dei eit ansvar for å sjå til at saksbehandlinga føregår på ein formelt sett tilfredsstillande måte. Innsyn til publikum i dei sakene som er til behandling i kommunen er ein viktig del av lokaldemokratiet. Dette krev at kommunen etablerer gode rutinar og gir medarbeidarane god og tilstrekkeleg opplæring i reglane i offentleglova og at reglane i kommunelova om møteoffentlegheit blir praktiserte korrekt. Vi minner om at saksførespurnader direkte til politikarar bør journalførast, slik at alle relevante dokument i den enkelte saka kan gjerast offentleg tilgjengeleg.

Serviceerklæringar for heile den kommunale forvaltninga eller for utvalde delar av ho, jf. forvaltningslovas krav om å opplyse om behandlingstid, kan vera éin god strategi. Kommunane bør òg sørge for at politikarar blir gitte eit kompetansetilbod på generelle forvaltningsrettslege tema, i tillegg til opplæring i relevante særlover.

Forventning	Signaldokument nasjonale mål	Krav/pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompetanse e.a.	Merknadar/oppfølging
1. Kommunane bør på alle saksfelt ha rutinar for sakshandsaminga som inneheld malar, standardar mv. i medhald av dei krav som kjem fram av forvaltningslova.	Forvaltningslova		X		
2. Kommunane bør sørge for at alle leiarar/sakshandsamarar har naudsynt kunnskap om krava i forvaltningslova og særlege sakshandsamingsreglar knytt opp mot det einskilde saksfelt.	Forvaltningslova		X		Fylkesmannen kan hjelpe med opplæring om hovudprinsippa i loven.
3. Kommunane må sørge for at rutinane for praktisering av offentleglova ivaretaast av alle som handterer krav om innsyn. Kommunane bør også gi opplæring i de sentrale prinsippa i, særleg gjeld dette for arkivpersonale og de som handterer krav om innsyn.	Offentleglova		X		Fylkesmannen kan gje rettleiing og hjelpe med opplæring dersom det er ønskje om dette.

Styringsdokument:

- Lov om behandlingsmåten i forvaltnings saker (forvaltningslova) av 10. februar 1967.
- Lov om offentlegheit i forvaltninga av 19.mai 2006 nr. 16.

2.2 HELSE, MILJØ OG SIKKERHEIT (HMS), INTERNKONTROLL (IK) OG INKLUDERANDE ARBEIDSLIV

På HMS-området gjeld forskrift om systematisk helse-, miljø- og tryggingarbeid i verksemder. Heimelsgrunnlaget i høvesvis arbeidsmiljø-, forureinings- og produktkontrolllova er særleg relevant. Det er viktig at kommunen sentralt har planar for tiltak som ikkje kan løysast i den enkelte eininga.

Kommunanes internkontroll bør ha ein heilskapleg og formålstenleg utforming; dvs. at dobbeltarbeid og uklare ansvarsforhold blir unngåtte. Forenkling av dokumentasjon (og mengde) bør etterstrevast; kommunen må i størst mogleg grad sjåast som éi verksemd, der IK er forankra i leiinga. Metodar og prinsipp for internkontroll er samanfallande på tvers av regulerings- og sektorgrenser. IK-planer og -tiltak skal prioriterast med utgangspunkt i risikovurderingar.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknadar/oppfølging
1. Det er viktig at kommunane tar aktive grep for å ta vare på den norske modellen for eit seriøst arbeidsliv. For å motverke arbeidskriminalitet tilrår vi at kommunane vedtar sine egne seriøsitetsavgjerder til bruk i bygge- og anleggskontraktar. Innføring av seriøsitetsavgjerder, utvikling av betre kontrollsystem og meir aktiv innsats i leverandørutvikling vil vere viktige tiltak i kommunane.			X		
2. For å sikre gode lønns- og arbeidsvilkår for utanlandske arbeidstakarar, er det viktig at kommunen som oppdragsgivar <ul style="list-style-type: none"> - blir oppmoda til å sørge for at tilsette i verksemder som utfører bygge- og anleggsarbeid for kommunane, ikkje har dårlegare lønns- og arbeidsvilkår enn det som følgjer av gjeldande allmenngjeringsforskrifter eller landsomfattande tariffavtalar. - unngår konkurransevriding til ulempe for norske verksemder og arbeidstakarar. <p>Byggherreforskrifta beskriv pliktene som oppdragsgivar har gjennom heile bygge- eller anleggsprosessen. Desse skal sikre at sikkerheit, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen blir tatt vare på til ein kvar tid.</p> <p>Når fleire verksemder utfører arbeid samtidig på same arbeidsplass skal det utnemnast ei hovudbedrift som samordnar arbeidet med helse, miljø og sikkerheit på arbeidsplassen. Dette for å unngå at verksemdene utgjer ein arbeidsmiljørisiko for kvarandre.</p>	<p><i>Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlege kontraktar</i></p> <p><i>Byggherreforskrifta</i></p> <p><i>Internkontrollforskrifta § 6</i></p> <p><i>Arbeidsmiljølova § 2-2</i></p>	X	X		<p>Lover og forskrifter finnast på Arbeidstilsynets internettsider: www.arbeidstilsynet.no</p>

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknadar/oppfølging
<p>3. Psykososiale utfordringar som konflikter og trakassering kan gi alvorlege konsekvensar for helsa til arbeidstakarane.</p> <p>Kommunane har eit overordna ansvar for å førebygge og handtere konflikter som oppstår i eige arbeidsmiljø. Det same gjeld vald og truslar som er eit aukande problem i kommunale einingar.</p> <p>Arbeidsgivar skal kartlegge risiko for vald og truslar om vald i samband med arbeidet. Vidare skal arbeidsgivar sørge for at det blir gitt nødvendig opplæring og øving i førebygging og handtering av valds- og trusselsituasjonar.</p>	<p>Arbeidsmiljølova §§1-1, 4-1 og 4-3</p> <p>Arbeidsmiljølova §23A-2</p>	<p>X</p> <p>X</p>			
<p>4. Nye avgjerder om varsling i arbeidsmiljølova gjer tydeleg retten til arbeidstakar til å varsle om kritikkverdige forhold på eigen arbeidsplass, og dessutan plikta til arbeidsgivar til å leggja til rette for slik varsling. Kommunen må undersøke forholdet og ta vare på varslaren. Varslingsavgjerdene skal bidra til eit godt og konstruktivt yringsklima i kommunen der arbeidstakarar kan seie ifrå om kritikkverdige forhold utan å risikere negative reaksjonar.</p>	<p>Arbeidsmiljøloven Kap. 2A Varsling</p>	<p>X</p>			
<p>5. HMS-opplæring for leiarar: Arbeidsmiljølova § 3-5 pålegg arbeidsgivar å gjennomgå opplæring i helse-, miljø og tryggingarbeid. Arbeidsgivar må kunne dokumentere skriftleg at denne opplæringa er gjennomført.</p>	<p>Arbeidsmiljøloven §3-5</p>	<p>X</p>			<p>Informasjon om kva HMS-opplæring for leiarar skal innehalde finnast på www.arbeidstilsynet.no</p>

Styringsdokument:

- Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø (arbeidsmiljøloven), 4. februar 1977 nr. 4. (). Se også www.arbeidstilsynet.no.
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), fastsatt ved kgl. res. 6. desember 1996.
- Folketrygdloven

KAP. 3 FELLESGODER OG NÆRING

Plan- og bygningsloven gir lokale myndigheiter moglegheita til å møte klimautfordringane, stoppe tapet av det biologiske mangfaldet, redusere forbruket av dyrka jord, og sikre folks tilgang til friluftsliv og rekreasjonsområde.

Naturmangfaldslova som tredje i kraft 1. juli 2009 innleidde ein ny epoke i norsk naturforvaltning. Når natur er trua har myndigheitene ei plikt til å vurdere tiltak. Loven gir reglar om berekraftig bruk og vern av naturen, ikkje minst utanfor verneområda.

Forureiningslova (1981) med underliggende forskrifter skal sikra ein forsvarleg miljøkvalitet, slik at forureiningar og avfall ikkje fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader evna naturen har til produksjon og sjølvfornyng. Kommunen har fleire myndigheitsområde og pliktar etter regelverket, mellom anna innan avløp, avfall, forureina luft og grunn.

Miljødirektoratet har ansvar for å gi kommunane ein heilskapleg, nettbasert rettleiingsteneste på miljøområdet. Til no har dette vorte gjort via nettstaden miljøkommune.no. Denne nettstaden er lagt ned og vevvisaren i kommunal planlegging og miljøforvaltning er i sin heilskap flytta til miljødirektoratet.no.

Særlege miljømessige forhold kan tas med i kommunanes søknader til Fylkesmannen om tildeling av prosjektskjønnsmidlar. Fylkesmannen viser til eige brev om desse midlane i byrjinga av året.

3.1 AREALFORVALTNING

Fylkesmannens fagavdelingar skal sjå til at den kommunale arealforvaltninga ikkje er i strid med nasjonale og vesentlege regionale interesser - heimla i lover, forskrifter og statlege retningslinjer - innan miljøvern, landbruk, samfunnssikkerheit, helse og sosial og barn og unges interesser.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknadar/oppfølging
1. Jordvern: Jordvern er ei nasjonal interesse, som har blitt ytterlegare styrka dei siste åra. Viktigheita av jordvern er mellom anna understreka i nasjonal jordvernstrategi frå 2015/oppdatert nasjonal jordvernstrategi frå 2018. Det er ei politisk målsetting å sikra dyrka og dyrkbar jord for varig framtidig matproduksjon, samt å auke norsk matproduksjon. Det er viktig at kommunane vektlegg jordverninteressene sterkt.	Plan- og bygningsloven Nasjonal jordvernstrategi (2015/2018) Jordbruksmeldinga (Meld. St. 11 (2016-2017) Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging (2019) Statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging (2014)	X			Pbl. §3-1 første ledd bokstav b angir sikring av jordressursane som ei viktig oppgåve og eit omsyn som må ivareta i planlegging etter loven. Av pbl. § 19-2 tredje ledd følgjer det mellom anna at ein særleg skal legge vekt på jordvern i dispensasjonssaker.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>2. Klimatilpassing: Kommunane skal i all arealplanlegging ta omsyn til konsekvensane av klimaendringane. Det stillast klare krav til overvasshandtering i planlegginga. Kommunane oppfordrast til å prioritere samanhengande grønnstruktur og opne vann vegar for mellom anna å dempe effekten av klimaendringane.</p> <p>Planar som behandlar klima- og energispørsmål skal følges opp gjennom handlingsdelen og meir detaljerte planlegging, og leggst til grunn og gi føringar for kommunanes øvrige myndigheits- og verksemdsutøving. Planar som handsamar klima- og energispørsmål skal vurderast revidert minst kvart fjerde år.</p>	<p>Plan- og bygningsloven § 4-3</p> <p>Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing (2018)</p> <p>Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)</p> <p>Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging (2019)</p>	X		<p>Kommunane kan søkje Miljødirektoratet om Tilskudd til klimatilpassing</p>	<p>www.klimatilpassing.no</p>
<p>3. Strandsona: Stortinget og regjeringa ynskjer ei streng og langsiktig strandsoneforvaltning. Det skal svært mykje til før dispensasjon kan gis til byggjing, spesielt i områda med stort utbyggingspress. Kystkommunane i Vestfold og Telemark har stort utbyggingspress. Dispensasjon kan berre innvilgast der tiltaka faktisk er til fordel for dei allmenne interesser. Byggjeforbodet i 100-metersbeltet gjelder også i byggeområde, dersom kommunen ikkje fastsett anna byggegrense.</p>	<p>Plan- og bygningsloven § 1-8</p> <p>Statlige planretningslinjer for en differensiert forvaltning av strandsonen (2014)</p>	X			<p>Fylkesmannen har utarbeida ein rettleiar for dispensasjonssaker etter pbl. kap. 19.</p>
<p>4. Naturmangfald: Omdisponering av areal er den viktigaste årsaka til tap av naturmangfald. Naturmangfoldloven og stadfesta informasjon om biomangfald i Miljødirektoratet sin naturbase og Artsdatabanken sitt artskart skal leggst til grunn i all kommunal plan- og byggjesaksbehandling som berører natur.</p>	<p>Naturmangfoldloven §§4- 14, 23-24, 52-56</p> <p>Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold</p> <p>Veileder til kap. II i Naturmangfoldloven</p> <p>Veileder til forskrift om prioriterte arter, DN-håndbok 1-2012</p>	X			

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknadar/oppfølging
<p>5. Folkehelse og stadsutvikling: Regjeringa har auka merksemda på samanhengar mellom nærmiljø og innbyggjarens helse. Kvardagsaktivitet spiller ei stor rolle for folkehelsa. At befolkninga er gradvis mindre fysisk aktiv, er en urovekkande utvikling. I juni 2020 lanserte regjeringa «Handlingsplan for fysisk aktivitet». Handlingsplanen prioriterer gå- og aktivitetsvennlege bumiljø, slik at lek, ute opphald, gåing- og sykling blir mogleg og attraktivt heimanfrå. Aldersvennleg stadsutvikling og universelt utformede utemiljø er sentrale tema også i «Leve Hele Livet», regjeringas kvalitetsreform for eldre.</p>	<p>Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-29 (Departementene 2020)</p> <p>Meld.St. 15 (2017-2018): «Leve hele livet»</p>		X		<p>Regjeringa understrekar med denne handlingsplanen at fysisk aktivitet for alle er eit nasjonalt omsyn som skal ivareta i samfunns- og arealplanlegging.</p> <p>https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sammen-om-aktive-liv/id2704955/</p>

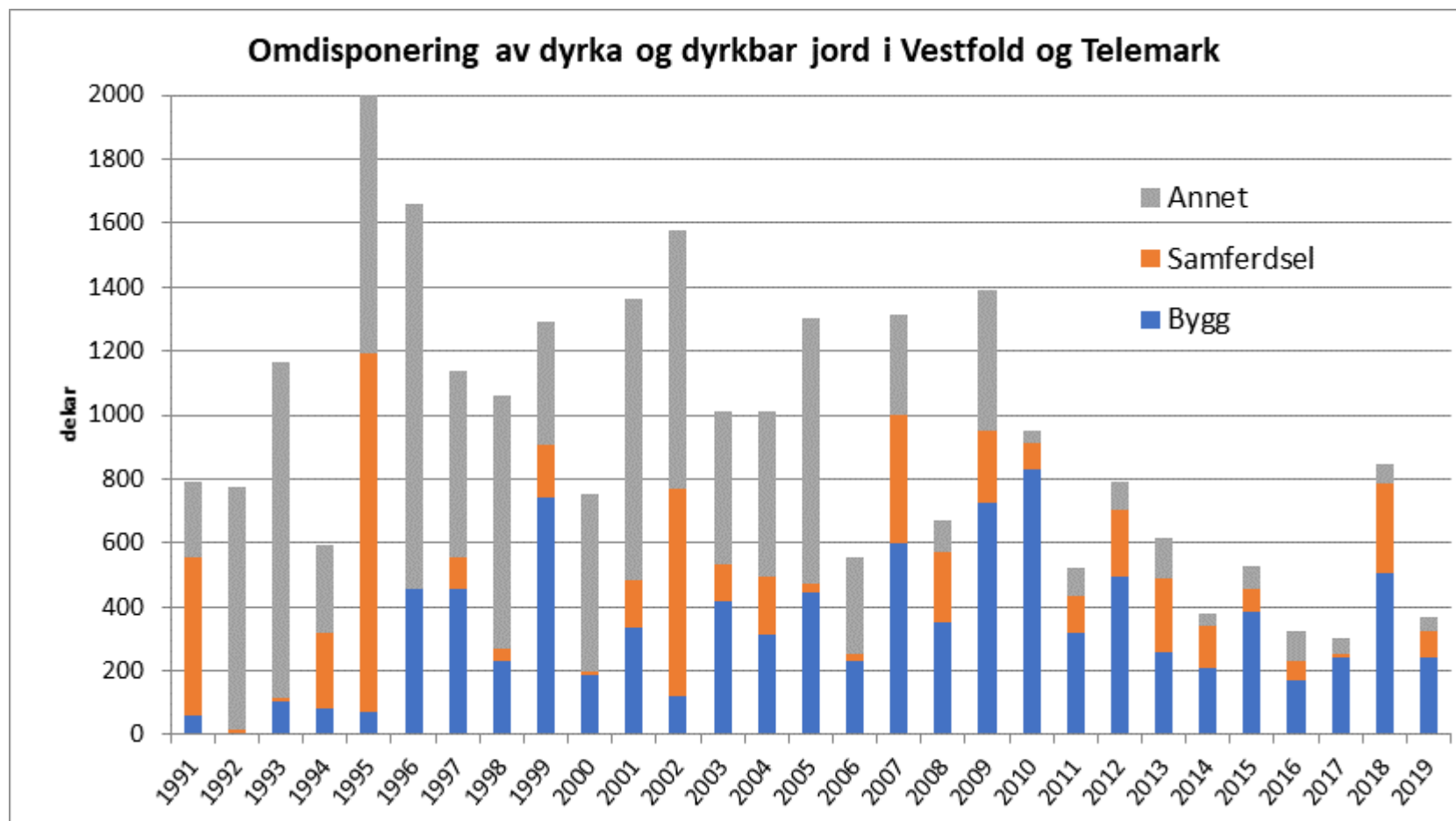
Styringsdokument:

- [Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging](#)
- [Statlege planretningslinjer og rettleiingar finnes på KMDs nettsider](#)

Kommunanes handlingsrom

Så lenge ein arealsak ikkje er i strid med nasjonale og vesentlege regionale interesser, ligger det til det kommunale sjølvstyre å velge løysning.

Figur 1: Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i Vestfold. Kilde: SSB (fra 2005) og Fylkesmannens landbruksavdeling (1991-2004).

Stortinget slo fast i 2015 at den årlege omdisponeringa av dyrka jord må være under 4000 dekar og ba regjeringa om at målet skulle nås gradvis innan 2020. Våren 2020 stadfesta Stortinget at målet om at årleg omdisponering av dyrka jord under 4000 dekar skal vidareførast. Vestfold og Telemark har 7,3 % av landets dyrka mark. Dersom Vestfold og Telemark skal ta sin del av målet på 4000 dekar, vil det seie at den årlege omdisponeringa må være på 290 dekar eller mindre. I 2019 ble det omdisponert 368 dekar dyrka og dyrkbar jord. Av dette var 224 dekar dyrka jord. Omdisponering av mindre enn 290 dekar dyrka mark årleg, krever planlegging og styring av arealbruken i kommunane. Tala for 2019 er endelege.

3.2 MILJØ, KLIMA OG ENERGI

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknadar/oppfølging
1. Det er forventa at kommunane gjennomfører tiltak for å oppfylle den regionale vassforvaltningsplanen for perioden 2016-21. Dette gjeld særleg arealforvaltning og reinsetiltak innan avløp og jordbruk. Aktiv deltaking i det tverrfaglege samarbeidet i vassområda er avgjerande, særleg i samband med den pågåande rulleringa av den regionale planen for perioden 2022-27. Planforslaget vil bli sendt på høyring frå vassregionmyndigheita i første tertial 2021 og vi forventar engasjement frå kommunane og i denne fasen.	Forskrift om rammer for vannforvaltningen, kap. 4 og 5. Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene, KLD 19.03.2019.		X	Kommunane kan søkje Miljødirektoratet om Tilskudd til vassmiljøtiltak	Meir informasjon finst på: http://www.vannportalen.no/ Sjå rettleiar frå Miljødirektoratet Vannmiljø i arealplanlegging
2. Det er forventa at kommunane planlegg og legg til rette tiltak på avløpsnett som avgrensar forureiningar på avvege og reduserer mengd av framandvatn til reinseanlegga. Det er forventa at kommunen tek aktiv stilling til løyve ved påslepp av prosessvatn frå verksemdar.	Forureiningsforskrifta kap. 13 og 14. Forureiningsforskrifta § 15-A	X	X		Meir informasjon finst på www.miljodirektoratet.no Sjå rapport frå Norsk Vann Klimatilpassingstiltak innan vatn og avløp
3. Miljødirektoratet har bedt Fylkesmannen om å stilla krav til sekundærreinsing for utslepp som blir omfatta av forureiningsforskrifta kap. 14. Det blir lagt opp til at anlegg der sekundærreinsing ikkje er etablerte, skal ha dette på plass seinast innan 7 år. Fylkesmannen vil arbeida med fornying av løyva for aktuelle reinseanlegg og forventar samarbeid med kommunane om dette.	Forureiningsforskrifta kap. 14	X			
4. Fylkesmannen forventar at kommunen: <ul style="list-style-type: none"> • fører tilsyn med forsøplingssituasjonen i kommunen • oppdaterer felles planer for handsaming av avfall i kommunale og private småbåthamner. I dag har få småbåthamner ei ordning for mottak av farleg avfall. Kommunen bør ha eit fokus på å sikre tilstrekkeleg ordning for mottak av farleg avfall i småbåthamner. • ser til at det er eit tilstrekkeleg tilbod til mottak av farleg avfall for verksemdar med mindre mengder farleg avfall i kommunen 	Forureiningslova §§ 7 fjerde ledd, 28, 37 og 48 første ledd. Forureiningsforskrifta kap. 20 Avfallsforskrifta § 11-10	X			Meir informasjon finst på www.miljodirektoratet.no

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknadar/oppfølging
5. Fylkesmannen forventar at kommunen held god oversikt over forureina grunn. Forureina grunn bør avklarast og registrerast så tidleg som mogleg i planprosessen på overordna plannivå.	Forureiningsforskrifta kap. 2.	X			
6. Fylkesmannen forventar at kommunen som vegeigar har ein verneplan for snøhandteringa si, vurderer permanente og-/eller tidsbegrensa snødeponi etter plan- og bygningslova og avset områder til snødeponi i reguleringsplanar.	Forureiningslova §§ 7, 28 Vannforskrifta § 4-6 Plan- og bygningslova § 20-1 f.ledd bokstav a og j		X		
7. Kommunane skal bidra til å førebyggje og redusere ulemper knytt til støy frå industriområde, skytebanar og vindmøller, og støy og støv frå motorsportbanar. Førebygging av støy frå nye område og /eller banar skal primært skje ved arealplanlegging. Reduksjon av eksisterande støyproblem må skje etter forureiningsregelverket.	Forureiningsforskrifta kap. 5 og 7 Forskrift om myndighet til kommunene etter forureiningsloven	X			
8. Kommunane skal ta omsyn til drikkevatt når dei arbeider med planar og gjev løyve etter relevant regelverk som kan påverke drikkevasskjelder eller deira tilsigområde. Alle drikkevasskjelder må sikrast med omsynssone. Kommunane bør ha føresegner i arealplanen som gjer greie for tiltakshavar sitt ansvar om å ikkje forureine drikkevasskjelder. Kommunane skal utarbeide ein plan for korleis leidningsnett for drikkevatt skal haldast vedlike og fornyast.	Drikkevannsforskriften §§ 4, 12, 26 Drikkevannsforskriften § 15	X X X	 X X		Mattilsynet forventar å verte høyrd i alle saker der omsynet til drikkevatt vert råka. Pt krav til vassverk med over 500 personar tilknytt. Konkrete føringar i arealplanen vil synleggjere omsynet til drikkevatt og gjere Mattilsynet si involvering i planarbeid og enkeltsaker enklare. Mattilsynet vil føre tilsyn med dette i 2020/21.

Styringsdokument:

- *Meld. St. 41 (2016–2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid*
- *Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forureiningslova)*
- *Forskrift om begrensning av forurensning (forureiningsforskrifta)*
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskrifta)*
- *Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldlova) med tilhøyrande forskrifter*
- *Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)*
- *Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskrifta)*

Kommunanes handlingsrom

Kommunane har eit betydeleg handlingsrom innan friluftsløva, regelverket for forureining og plan – og bygningslova. Fylkesmannen forventar at kommunane utnyttar dette handlingsrommet for å sikra eit godt miljø.

3.3 TRANSPORT

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknader/oppfølging
1. Kommunane skal bidra til å førebyggje og redusere ulemper knytt til luftforureining og støy. Førebygging av støy skal skje ved arealplanlegging og behandling av enkeltsaker. Reduksjon av eksisterande støy- og luftforureiningsproblem skal skje ved at kommunen som eig av vegar og hamnar følgjar opp forplikingane sine etter forureiningsforskrifta kap. 5 og 7.	Forureiningsforskrift a kap. 5 og 7 Folkehelselova §7 og §8, 2 ledd Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442/16	X			
2. Kommunane skal bidra til å forebygge og redusere trafikkulykker i tråd med prinsippa om null-visjonen, vedtatt gjennom Nasjonal transportplan.	Folkehelseloven §7 Nasjonal transportplan	X			
3. Kommunane bør/skal: <ul style="list-style-type: none">▪ Følge opp ulykkesanalysane og bedre trafikktryggleiken på kommunale veier.▪ Trygge trafikktryggleiken i skole- og barnehagenære områder.▪ Delta i lokale trafikktryggleiksprosjekt i samarbeid med Statens Vegvesen og politiet.▪ Bidra til at all fysisk infrastruktur er universelt utforma i tråd med lov og forskriftsverk.▪ Følge opp dei kommunale tiltaka i «Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på veg 2018-2021»	Nasjonal transportplan	X	X X X		Som vegeigar, har kommunen et særskilt ansvar for trafikktryggleikstiltak på kommunale vegar. I samsvar med folkehelselova og plan- og bygningslova har kommunen et generelt ansvar for å førebyggje skader og ulykker lokalt. Kommunane har ansvar og verkemidlar som kan bidra til økt innsats i det lokale trafikktryggleiksarbeidet. Dei er store arbeidsgivarar og kjøparar av transporttenester. I tillegg eig dei barnehagar og skoler.

Styringsdokument:

- Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442
- Forurensningsforskriften, kap. 5 og kap. 7
- Nasjonal transportplan
- Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging
- Folkehelseloven

Kommunanes handlingsrom

Støyretningslinja (T-1442) er rettleiande og ikkje rettsleg bindande. Vesentlege avvik kan likevel gi Fylkesmannen grunnlag for å fremma innvending til planar. Forurensningsforskrifta gir absolutte grenseverdier for støy og luftforureining frå eksisterande anlegg og dessutan plikter for kommunen som eig av vegar og hamnar. Kommunane kan ta kontakt med Fylkesmannens miljøavdeling dersom det er behov for meir informasjon og rettleiing om retningslinjene og forurensningsforskrifta.

3.4 LANDBRUK

Kommunane har avgjerdsmynde innan landbruk og kan fatte vedtak i saker etter jord-, skog- og konsesjonslov, forurensningslova og fleire tilskotsordningar som gjelder jord- og skogbruk. Kommunen skal være ein aktiv landbrukspolitisk aktør ved å bruke juridiske, økonomiske og administrative virkemidlar. Dei landbrukspolitiske virkemidlane skal forvaltast i tråd med nasjonale og regionale mål for landbrukspolitikken og tilpassast dei lokale forhold innanfor handlingsrommet. Det skal leggjast vekt på både å utvikle det tradisjonelle landbruket og oppmuntre til nye næringer. Det skal leggjast vekt på at landbruket integrerast i anna samfunns-, planleggings- og næringsutviklingsarbeid.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot	Merknadar/oppfølging
1. Utarbeiding av interne rutinar for sakshandsaming, utbetaling og oppfølging av dei ulike tilskotsordningane for å førebygge, avdekke og korrigerer feil og manglar knytt til sakshandsaming og utbetaling av tilskot.	- Reglement for økonomistyring i staten (ØR)	X		X	Fleire tilskotsordningar er frå 2020 flytta frå FM til kommunane som førsteinstans. Kommunane må derfor utarbeide internrutinar for fleire nye ordningar for å sikre god forvaltning.
2. Lovforvaltning Utarbeiding av interne rutinar for sakshandsaming etter forvaltningslova, jordlova og konsesjonslova for å sikre rettsikkerheit, lik sakshandsaming og rett bruk av lova. Kommunane har fritt skjønn i saker om bo- og driveplikt. I dei sakane må vedtaka grunngjevast særskilt, til dømes i vurderinga av busetting etter konsesjonsloven der dette må grunngjevast iht. rundskriv frå Landbruks- og matdepartementet.	- Lov om behandlingmåten i forvaltningssaker - Lov om konsesjon ved erverv av fast eigedom - Lov om jord - Rundskriv M-3/2017 (konsesjonslov) - Rundskriv M-1/2013 (jordlov)	X X X X X			Det må sikrast at handsaming etter jord- og konsesjonslov følgjer forvaltningslova sitt regelverk i tillegg til den enkelte lov og lova sitt rundskriv.

<p>3. Regionalt næringsprogram for landbruket i Vestfold og Telemark 2019-2022, RNP 2019-2022.</p> <p>Kommunen skal som førstelineteneste mobilisere til næringsutvikling i landbruket.</p> <p>RNP 2019-2022 er utarbeida av det regionale partnerskap landbruk og skal gje strategisk retning for det landbruksbasera næringsutviklinga i regionen. Vidare utarbeidast årlege tiltaksplanar i samarbeid med dei regionale partnerane.</p>	<p>-Meld. St. 11 (2016-2017) Endring og utvikling. En fremtidsrettet jordbruksproduksjon</p> <p>-Meld. St. 6 (2016-2017) Verdier i vekst – Konkurransedyktig skog- og trenæring</p> <p>-Meld. St. 31 (2014-2015) Garden som ressurs – marknaden som mål</p> <p>-Regjeringens bioøkonomistrategi - Kjente ressurser uante muligheter</p> <p>-Opplevingar for ein kvar smak – strategi for reiseliv basert på landbruket og reindrifta sine ressursar</p> <p>-Nasjonale strategi for økologisk jordbruk 2018-2030</p>		X		<p>RNP 2019-2022 legg strategiske føringar for følgjande virkemidlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionale tilretteleggingsmidlar (RT-midlar) forvalta av fylkeskommunen. • Bedriftsutviklingsmidlane i landbruket (IBU-midlar), forvalta av Innovasjon Norge • Andre Innovasjon Norge programmer • Midlar til rekruttering og kompetanse i landbruket (RK.midlar), forvalta av fylkeskommunen • Klima- og miljømidlane forvalta av Fylkesmannen si landbruksavdeling
<p>4. Korrekt rapportering i Kostra på landbruksområdet</p>	<p>Kostra kap. 3.29; driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling.</p>	X			<p>Korrekt rekneskapsrapportering er viktig for å sikre og vidareføre sentral støtte til den kommunale landbruksforvaltninga.</p>

Kommunen sitt handlingsrom generelt:

Kommunen sin mynde er styrt av lover, forskrifter, forarbeid, avgjerder i retten, meldingar frå Storinget og andre politiske signal, som såleis gir ramma for kommunen sitt handlingsrom. Rundskriv er orienteringar frå departementet til aktuelle parter om tolking av lover og forskrifter mv. og skal tydeleggjere det lokale handlingsrommet. Dette er nasjonale føringar som gjelder for heile Noreg, men naturgitte forhold, landbruksdrift, samfunnsstruktur mv. er ikkje einsarta i Noreg. I dialog med Fylkesmannen kan kommunen drøfte ønsk praktisering og få fagleg støtte til konkretisering av sitt skjønn.

Kommunen sitt handlingsrom i konsesjonssaker:

Det er viktig å presisere at kommunen ved behandling av konsesjonssaker som gjelder erverv av landbrukseigedom, mellom anna er pålagt å foreta prisvurdering i samsvar med retningslinjer frå Landbruks- og matdepartementet, jfr. M-3/2002 og M-1/2010. Når prisen er høg, har kommunen eit visst handlingsrom ved konsesjonsvurderinga, men kommunen kan ikkje sjå bort frå at prisen er eit av fleire omsyn som må tilleggjast særleg vekt. Eit anna viktig forhold som kommunen er pålagt å vurdere er om ervervet fører til ei driftsmessig god løysing, ved at ein i alle saker tar stilling til om eigedomen objektivt sett bør oppretthaldast som ei eigen eining eller om den passer å bli bruka som tilleggsareal.

Kommunen sitt handlingsrom i jordlovsaker:

Sterkt jordvern er eit nasjonalt ansvar. Kommunen har eit avgrensa handlingsrom når det gjeld utnytting av areal som har direkte konsekvensar for bruk av dyrka og dyrkbar mark. For arealutnytting som ikkje har slike konsekvensar, er kommunen sitt handlingsrom ikkje så sterkt innsnevra.

Landbruksavdelinga sine tiltak for å forenkle samarbeidet mellom kommunen og landbruksavdelinga sitt ansvarsområde:

- På nettstaden fylkesmannen.no finn ein oversikt over aktuelt lovverk, forskrifter, statistikk og anna stoff som gjelder landbruket i Vestfold og Telemark. Det er laga til ei eigen side for den kommunale landbruksforvaltninga der aktuell informasjon vert lagt ut fortløpande. Denne informasjonen vert også sendt til den kommunale landbruksforvaltninga på e-post ein gong i uka.
- Fylkesmannens landbruksavdeling utarbeider og gjennomfører kompetanseplanar, samlingar og ulike møter for den kommunale landbruksforvaltninga.

Styringsdokumenter:

- [Prop. 1 S \(2018-2019\) Landbruks- og matdepartementet](#)
- [Meld. St. 11 \(2016–2017\) - Endring og utvikling](#) (viktig at denne sammenholdes med Innstillingen fra næringskomiteen)
 - Se også [Innstilling fra næringskomiteen om Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon](#)
- [Meld. St. 6 \(2016–2017\) - Verdier i vekst](#)
- [Meld. St. 31 \(2014-2015\) Garden som ressurs – marknaden som mål – Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringar](#)
- [Samarbeidsavtalen mellom LMD og KS om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren 2010-2012](#)
- [Meld. St. 21 \(2011-2012\) Norsk klimapolitikk](#)
- [St.meld. nr. 39 \(2008-2009\) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen](#)
- Nasjonalt miljøprogram 2019-2022
- Nasjonal Jordvernstrategi. Prp 127 S (2014 – 2015) – vedlegg 4
- Brev fra Statsråden - Landbruks -og matdepartementet 08.03.2016: Oppfølging av nasjonale jordvernstrategi
- Nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2018-2030
- [Jordbruksoppgjøret 2019 \(Stortingets behandling\)](#)
- Opplevingar for ein kvar smak (Strategi 01/17, Landbruks- og Matdepartementet)
- Reglement for økonomistyring i staten (ØR)

Regionale styringsdokumenter:

- [Regionalt bygdeutviklingsprogram for Vestfold og Telemark \(RBU\)](#)
- [Regionalt næringsprogram for Vestfold og Telemark \(RNP\)](#)
- [Regionalt miljøprogram for Vestfold og Telemark \(RMP\)](#)
- [Regionalt skog- og klimaprogram for Vestfold og Telemark \(RSK\)](#)

3.5 SAMFUNNSTRYGGLIEN

Fylkesmannen ser gjennom tilsyn og anna kommuneretta aktivitet at det for mange står mykje arbeid att for å lukkast godt med intern og ekstern samordning av beredskapsarbeidet. Eit særskilt viktig grep er å få integrert beredskapsarbeidet i det ordinære plan- og styringssystemet i kommunane, slik at arbeidet er godt forankra og ikkje blir prega av ujamn oppfølging (skippertak) og/eller er sårbart ved organisatoriske endringar/utskifting av personell.

Kommuneundersøkinga og sjølvmeldinga i år syner at fleire kommunar no har for gamle analysar – systematikk i og forankring av arbeidet med samfunnstryggleik skal kunne sikre at slikt ikkje skjer.

For ekstern samordning er det kommunale beredskapsrådet eit viktig verktøy. Alle kommunane har eit slikt råd, men det må jobbast vidare med både innhald i møte og bruken av rådet, både førebyggjande og i samband med krisehandtering. Ei kartlegging gjort av Fylkesmannen i oppstarten av Covid-19-pandemien nå i vinter synte særskilt liten bruk av og informasjonsdeling med desse råda.

Pandemien som råka oss i byrjinga av året var ei stadfesting av funn og vurderingar både i nasjonale og regionale ROS-analysar, og viste at prioriteringa av helse- og sosialberedskap som del av tilsyna på samfunnstryggleiks- og beredskapsområdet har vore og er rett – og vil bli vidareført. Kommunane har gjennom handteringa av Covid-19 og krav frå sentrale styresmakter blitt utfordra på å ha naudsynte planar og tiltak på plass. Manglane Fylkesmannen har peika på gjennom tilsyna har vorte tydeleggjort og synlege – og har vore sentrale utfordringar for handteringa av hendinga.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknader/oppfølging
1. KOMMUNALT BEREDSKAPSRÅD Kommunen har eit aktivt beredskapsråd som vert nytta for å ivareta pådrivarrolla i det lokale samfunnstryggleiksarbeidet, og for å sikre at relevante offentlege og private aktørar vert invitert med i arbeidet med den heilskaplege risiko- og sårbarheitsanalysen for kommunen, samt for oppfølging med vidare analyser og iverksetting av førebyggjande og skadeavgrensande tiltak.	Forskrift om kommunal beredskapsplikt §§1,2,3,4 og 7		X	Påtrykk gjennom Sjølvmeldinga. Oppfølging av aktivitet i alle beredskapsråd, samt bidrag inn i aktivitet.	Det kommunale beredskapsrådet er ikkje eit lovpålagt forum, men vurderast å vere eit godt og riktig verktøy for at kommunen kan ivareta sin lokale rolle som pådrivar og samordnar for samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeidet.
2. HEILSKAPLEG RISIKO- OG SÅRBARHEITSANALYSE Kommunen legg den heilskaplege risiko- og sårbarheitsanalysen til grunn for kommunen sitt arbeid med samfunnstryggleik og beredskap, mellom anna ved utarbeiding av planar etter lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Risiko- og sårbarheitsanalysen oppdaterast i takt med revisjon av kommunedelplanar, jf. lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 11-4 fyrste ledd, og elles ved endringar i risiko- og sårbarheitsbiletet.	Sivilbeskyttelsesloven §14, 2. ledd Sivilbeskyttelsesloven § 14, 3. ledd	X X		Tilsyn, fagdagar/kurs, løpande rettleiing på førespurnad	Dei enkelte analysane må føre til konkrete og handgripelege tiltak som vert innarbeidd i ein oppfølgingsplan. Oppfølgingsplanen kan vere del av ein kommunal plan for samfunnstryggleik og beredskap. Krav til heilskapleg ROS gjeng fram av §2 i Forskrift om kommunal beredskapsplikt. Sjå også tilhøyrande rettleiar.

3. HELSE- OG SOSIALBEREDSKAP Kommunen har ein oppdatert helse- og sosialberedskapsplan, inkludert smittevernplan og pandemiplan. Kommunen har ein oppdatert beredskapsplan for miljøretta helsevern. Kommunen har tilfredsstillande tryggleik for forsyning av viktig materiell, utstyr og legemiddel, og kommunen har utarbeidd ein kontinuitetsplan	Helseberedskapsloven §2-2	X		Tilsyn,kurs, fagdagar, rettleiing	Pandemi og svikt i forsyninga av legemiddel er topphendingane i FylkesROS. Pandemi er den nasjonale topphendinga i nasjonale krisescenarier, og legemiddelmangel er i tillegg til å være eit scenario allereie ei løpande utfordring. Mangel på forbruksmateriell blei klart særst fort i handteringa av Covid-19, og er framleis ei stor utfordring. https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/analyser-av-krisescenarier-2019/
	Folkehelseloven §28	X		Pågåande arbeid nasjonalt for å finne hensiktsmessige modeller for å ivareta legemiddelberedskap.	
	Forskrift om krav til beredskapsplanlegging §8 og §4	X		Regionalt prosjekt med omsyn til lager av forbruksmateriell er starta opp.	

Styringsdokument:

- *Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)*
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-06-25-45>
- *Forskrift om kommunal beredskapsplikt*
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-08-22-894>
- *Rettleiar til forskrift om kommunal beredskapsplikt*
<http://www.dsbinfo.no/DSBno/2018/tema/veileder-til-forskrift-om-kommunal-beredskapsplikt/#/>
- *Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)*
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-06-23-56>
- *Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap*
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-07-23-881>
- *Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)*
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29>
- *Nasjonale helseberedskapsplan. Å verne om liv og helse*
https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/hod/fellesdok/planer/helseberedskapsplan_010118.pdf
- *Nasjonale beredskapsplan mot utbrudd av alvorlege smittsomme sykdommer*
https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/hod/fellesdok/rapporterplaner/nasjonale_beredskapsplan_smittevern.pdf
- *Nasjonale beredskapsplan pandemisk influensa*
https://www.regjeringen.no/contentassets/c0e6b65e5edb4740bbdb89d67d4e9ad2/nasjonale_beredskapsplan_pandemisk_influensa_231014.pdf
- *Beredskapsplan for smitteverntiltak ved økt smittespredning under covid-19-pandemien*
<https://www.regjeringen.no/contentassets/67fb0104f88b4502980a97529bfff9da/beredskapsplan-for-smitteverntiltak-ved-okte-smittespredning-under-covid-19-pandemien.pdf>

KAP. 4 PERSONRETTET TJENESTEYTING

4.1 VELFERD - HELSE OG SOSIAL

Kommunane skal sørge for tilstrekkelege og forsvarlege tenester innen helse- og sosialfeltet. Krav til nivå og omfang av desse tenestene i sin alminnelighet forutsettes kjent fra tidlegare. Områder nemnt nedanfor er ikkje å sjå som ei komplett opplisting, men viktige og langsiktige satsingar er framheva.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>1. Sosiale tenester i Nav</p> <p><i>Tilgjengelege tenester</i> Sosialtenestelova er samfunnets siste sikkerhetsnett, og skal ivareta dei som har det mest vanskeleg. Personar som er i ein vanskeleg situasjon kan trenge hjelp med det same. Søknadar om naudhjelp må handsamast raskt, ofte same dag som søknaden kjem inn. Dette krev stor grad av tilgjengelegheit, også når det gjeld opningstid. Ikkje alle brukarar er digitale, og dette må kontora ta omsyn til.</p> <p><i>Å løyse og førebygge sosiale problem</i> Kommunen må rette ein særskild merksemd mot barn og unge som veks opp i sosialt og økonomisk vanskelegstilte familiar.</p> <p>Kommunen må syte for at unge som får ettervern frå barnevernet, får naudsynt hjelp og tenester frå Nav-kontoret. Kommunen må legge til rette for eit samordna tenestetilbod.</p> <p>Pandemien har ført til ein auka trong for økonomisk rådgjeving. Eit vedvarande svekka arbeidsmarknad gjev auka risiko for at fleire etter kvart vil kome i ein vanskeleg økonomisk situasjon, og at dette vil omfatte nye brukargrupper med meir komplekse utfordringar enn det hjelpeapparatet primært har kompetanse på i dag. Nav-kontoret må kunne handtere dette.</p>	<p><i>Lov om sosiale tenester i Nav § 4 (forsvarlege tenester) og § 6</i></p> <p><i>Forskrift om internkontroll for kommunen i Nav</i></p> <p><i>Rundskriv H-35 til lov om sosiale tenester i Nav.</i></p> <p><i>Lov om sosiale tenester i Nav § 4, jf. § 17.</i></p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p>	<p>Det er gjeve tilskot til utvikling av dei sosiale tenestene i Nav. I tillegg er det gjeve eit ekstraordinært tilskot som kan nyttast til kompetanse- og utviklingstiltak og ekstra personellressursar. Tilskotet er gjeve for å støtte omstilling og nye arbeidsmåtar på sosialområdet som følgje av korona-pandemien/ Covid-19.</p>	<p>Partnerskapet er ein viktig arena for å utvikle kompetansen i Nav-kontora. Kommunen bør engasjere seg aktivt i partnerskapet for å sikre forsvarlege og tilgjengelege tenester.</p> <p>Kommunen skal gje opplysning, råd og rettleiing som kan medverke til å løyse eller førebygge sosiale problem, jf. lov om sosiale tenester i Nav § 17</p>

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p><i>Kvalifiseringsprogrammet</i></p> <p>Kvalifiseringsprogrammet er eit viktig verkemiddel for menneske som treng tett og individuell tilrettelegging for å kome inn i arbeidslivet. Programmet er ein rett for dei som fyller vilkåra i loven. Kommunen bør syte for at Nav-kontoret gjev tilbod om program for sine brukarar som fyller vilkåra.</p> <p><i>Kriminalomsorg</i></p> <p>Samarbeidet mellom Kriminalomsorgen og kommunen er ofte avgjerande for ei god tilbakeføring ved avslutta straffegjennomføring. Planlegginga av tilbakeføringa bør starte i god tid før lauslating.</p> <p><i>Boligsosial planlegging</i></p> <p>Heilskapleg bustadpolitisk planlegging i kommunane er sentralt for at det skal bli tilstrekkelege egna bustader i gode bo- og nærmiljø.</p> <p>Kommunen skal medverke til å skaffe bustad til vanskelegstilte personar som ikkje sjølv kan ta vare på sine interesser på bustadmarknaden. Kommunen må gje praktisk hjelp til den einskilde der det er naudsynt for å få ein varig bustad.</p> <p>Nav-kontora har ein plikt til å medverke i kommunens bustadsosiale arbeid. Nav-kontoret vil i hovudsak ha kjennskap til behovet for bustadar til økonomisk og sosialt vanskelegstilte. I familiar med barn og unge er det spesielt viktig å ha ein trygg og god bustad.</p>	<p><i>Nasjonal strategi for samordnet tilbakeføring etter gjennomført straff 2017 – 2021 og avtale mellom Regjeringen og KS «Samarbeid ved løslatelse etter straffegjennomføring i fengsel».</i></p> <p><i>Lov om sosiale tjenester i Nav §§ 13,15 og 17.</i></p> <p><i>Veileder til lov om sosiale tjenester i Nav § 17.</i></p>	<p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p>	<p>Veiviseren.no er ei digital verktøykasse laga til bruk for bl.a. bustadsosial planlegging i kommunane.</p>

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>2. Folkehelsearbeid</p> <p>Folkehelsearbeidet må ha ein tydeleg plass i det kommunale planarbeidet. Planarbeidet må basere seg på oversikt over helsetilstanden i befolkninga og faktorar som påverkar denne, herunder førekomst av vald og overgrep.</p> <p>Kommunen skal vere særleg merksam på utviklingstrekk som kan skape eller halde oppe sosiale eller helserelevante problem eller sosiale skilnader i helse.</p> <p>Oversikt over helsetilstanden til befolkninga og faktorar som påverkar denne, mellom anna rus og psykisk helse, skal ligge som kunnskapsgrunnlag for planstrategien til kommunane og vidare kommuneplanprosess.</p> <p>Med mål å førebygge sosial skilnad, skal barn og unge sine oppvekstvilkår bli gitt prioritet, og stemma deira skal høyrast.</p> <p>Undersøkingar viser at vi er generelt for lite fysisk aktive. Aktivitetsvanane gir grunn til bekymring. Kommunane har ei viktig oppgåve med å stimulere innbyggjarane til fysisk aktive kvardagar.</p> <p>Kommunane har plikt til å halde tilsyn med helse- og miljøtilhøve i skular og barnehagar (miljøretta helsevern).</p>	<p><i>Lov om folkehelsearbeid, bl.a § 5, annet ledd</i></p> <p><i>Plan- og bygningsloven</i></p> <p><i>Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging</i></p> <p><i>Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021)</i></p> <p><i>FNs barnekonvensjon</i></p> <p><i>IS- 2288 Veileder for kommunenes tilsyn med miljørettet helsevern</i></p> <p><i>Forskrift 2011-11-18-1115</i></p> <p><i>Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029</i></p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>Mange av kommunane i fylket deltar i det fleirårige «Program for folkehelsearbeid i kommunane», under leiing av Helsedirektoratet og fylkeskommunen. Programmet har psykisk helse og rus med barn og unge som fokus.</p> <p>Fylkesmannen har fått eit tverrdepartementalt oppdrag knytt til samordning av tenester til barn og unge. Styrka tverrfagleg innsats overfor utsette barn og unge 0-24 blir vidareført.</p> <p>Folkehelsearbeidet er svært mangfaldig og bør føregå på alle arenaer. M.a. blir kommunane oppmoda til dette i eldreforma «Leve Heile Livet».</p>	

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>3. Helse- og omsorgstenester</p> <p>Omsorg 2020 - Kompetanseløft 2020</p> <p><u>Rekneskap i samband til tilskotsmidlar:</u> For tilskot over 200.000,- kroner vært det krevd rekneskap som er godkjend av revisor, og dette er noko vi ofte må etterspørja. Det forseinkar handsaminga av søknadane, og vi ber difor om at kommunane les det som står i tildelingsbrevet og vilkåra knytta til tilskotet. Vidare må kommunane sørge for eit oversiktleg reknskap over midlane som dei har fått tildelt, slik at rapporteringa blir ryddig og grei når den skal sendast inn.</p> <p><u>Krav til kompetanse og kvalitet</u> Fleire kommunar er godt i gang med kompetanseplanlegging. Vi ser likevel at det manglar ein del på kommunane sine egne analyser av kva dei treng av kompetanse, og kva plan kommunen har for å møte utfordringane med å sikre tilstrekkeleg kompetanse, samt å nyttiggjere seg av kompetansen på ein god måte. Vi oppfordrar difor kommunane til halde fram arbeidet med kompetansekartlegging og planlegging for å sikre forsvarleg kvalitet i tenestene på helse- og omsorgsområdet.</p> <p>Helsedirektoratet peikar på at heiltidskultur er viktig for å møte utfordringa, og at det bør lysast ut mest mogleg 100% stillingar både for å auke kvalitet i tenesten og for å rekruttere og halde på helsepersonell.</p>	<p><i>Regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015 - 2020</i></p>	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>Fylkesmannen forvaltar kompetanse- og innovasjonstilskot</p>	<p><u>Rekneskap i samband til tilskotsmidlar:</u> I 2020 har Fylkesmannen gjeve ut ca. 30 millionar i Kompetanse og Innovasjonstilskot, av dette har mesteparten gått til kommunane, i tillegg til fleire andre tilskot. På grunn av koronaepidemien har vi fått vi endå fleire tilskot å forvalte, og skal vi få tilskota raskt ut, er vi avhengig av ei ryddig rapportering der det trengs.</p> <p><u>Kompetanse i kommunane:</u> Korona pandemien har synleggjort behovet for rett kompetanse på rett stad til rett tid.</p> <p>Mangel på helsepersonell er eit aukande problem i helsetenesten og fleire kommunar melder om store problem med rekruttering av sjukepleiarar.</p>

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>Leve hele livet – ei kvalitetsreform for eldre Det er etablert kontakt mellom det regionale støtteapparatet som vært leia av Fylkesmannen, og kontaktperson i alle kommunane. Det er venta at kommunane følgjer opp reformarbeidet vidare i samarbeid med Fylkesmannen. Fylkesmannen oppfordrar kommunane til aktivt å ta del i læringsnettverk og anna nettverksarbeid for å kunne nyttiggjere seg av erfaringar dei ulike kommunane gjer i både behovsanalysar, anskaffingar, forvaltning og implementering av velferdsteknologi.</p> <p>Særlege tiltak retta mot eldre knytt til koronapandemien Tilskotet gjelder Aktivitetstiltak og aktivitetstilbod for å motverka isolasjon og einsemd hos eldre, og vi forventar at kommunane samarbeider tett med frivilligheita om tiltak.</p> <p>Helsefellesskap: Fylkesmannen forventar at kommunane aktivt engasjerer seg for å få etablert helsefellesskap.</p>	<p><i>Stortingsmelding nr 15 (2017-2018) Leve hele livet</i></p> <p>Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 -kortversjon</p>	X	X	<p>Kommunar som omstiller seg i tråd med reforma, vil bli prioritert innanfor relevante eksisterande og eventuelle nye øremerka ordningar.</p>	<p>Fylkesmannen ser dette som ein god moglegheit for kommunane til å utvikle samarbeide med frivilligheita , og gjennom dette gje pasientar og brukarar auka livskvalitet</p> <p>Fylkesmannen forvaltar ny tilskotsordning for å motverke einsemd blant eldre. Det vært lagt opp til eit tett samarbeid mellom kommunar og frivilligheita.</p> <p>Helsefellesskap: I Nasjonal helse- og sykehusplan 2020 - 2023 blir Helsefellesskap introdusert som ein samhandlingsarena der helseføretak og kommunar blir sett på som likeverdige partnere. Saman med brukarar og fastlegar skal det i desse foruma bli utvikla og planlagt tenester til sårbare pasientgrupper med behov for tenester frå begge nivå. Det vært lagt opp til ei organisering på tre nivå, med Partnerskapsmøte der politisk og administrativ toppleing i kommunane og helseføretaka møtast for å forankre retning, Strategisk samarbeidsutvalg med administrativ og fagleg leing med utvikling av strategiar og handlingsplanar,</p>

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>Spesialistutdanninga for leger</p> <p>I 2019 blei det innført krav om at berre leger som enten er spesialistar, er under spesialisering, eller startar spesialisering, kunne tilsetjast som fast tilsette fastlegar. For at kommunanes fastlegeheimlar skal vere godkjent for spesialisering må kommunen vere registrert som utdanningsverksamheit og ha laget utdanningsplanar.</p> <p>Lovverk</p> <p>Kommunane blir forventa å følgja med på mindre lovendringar løpande.</p>	Primærhelsemeldin- ga (Meld. St. 26 (2014 – 2015)	X		Fylkesmannen organiserer framleis rettleiingsgrupper og kurs for LIS1. For LIS2 og 3 er dette kommunane sitt ansvar.	samt faglege samarbeidsutval der prosedyarr og tenes temodellarvært utvikla. Brukerar og fastlegar skal delta på alle nivå.

Styringsdokumenter:

- *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m/forskrifter og rundskriv*
- *Lov om helsemessig og sosial beredskap*
- *Lov om folkehelsearbeid m/forskrifter*
- *Lov om helsepersonell*
- *Lov om helseregister og behandling av helseopplysninger*

- *Helsetilsynsloven*
- *Pasient- og brukerrettighetsloven*
- *Pasientjournalloven m/forskrifter*
- *Lov om sosiale tjenester i NAV*
- *IS-0333 Folkehelse og kommuneplanlegging.*
- *Folkehelseinstituttet: Folkehelseprofiler for kommuner og fylker.*
- *Kommunenes eget kunnskapsdokument som har blitt utarbeidet i forbindelse med planstrategien*

4.2 OPPVEKST OG OPPLÆRING

Etter vårens nedstenging og gradvise gjenopning av barnehagar og skolar, er det eit sterkt uttalt nasjonalt ønske å hindre ei ny nedstenging. Covid-19 situasjonen har medført at nasjonale styresmakter har fastsett at barnehagar og skolar i august 2020 skal følgje eit såkalla gult nivå. Dette inneber eit fullverdig tilbod på heiltid, men med smittevernsyn i samsvar med rettleiarane. Dersom enkeltkommunar får eit stort smitteutbrot som påkallar raudt nivå, skal dette skje i samforståing med Folkehelseinstituttet/Helsedirektoratet. Til vanleg skal barnehagar og skolar ikkje stengje dersom dei kjem på raudt nivå, men følgje dei råda som følgjer av dette. Dersom situasjonen tilseier at den smittevern fagleg ansvarlege i kommunen vurderer at enkeltavdelingar/enkeltbarnehagar eller enkeltklassar/enkeltskolar blir stengt, er det eit ansvar som denne kan ta.

Corona-tida har påkalla ei spesiell merksemd mot utsette barn og unge. I tillegg ønskjer Fylkesmannen å utvide dette perspektivet til eit likestillingsperspektiv. Med dei konsekvensane vi no ser av pandemien, eksempelvis auka arbeidsløyse, større grad av sosial isolasjon, reduksjon i tilbod på ei rekkje område, ber vi kommunane ha merksemd mot at forskjellane kan auke, og at visse grupper er meir utsette enn andre.

Det er nyleg vedteke eit nytt kapittel VIII i barnehagelova om psykososialt barnehagemiljø. Barnas rett til eit trygt og godt miljø er no forsterka. Framleis må kommunane sjå til at pedagognorma blir følgd. Fylkesmannen ser stadig at norma ikkje blir følgd.

Nytt av året er satsinga «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande opplæring» som er lagd inn som ein del av desentralisert- og regional ordning for kompetanseutvikling. Denne satsinga på auka kompetanse i barnehagar og skolar og dei lokala støttetenestene skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpa er tett på barna som har behov for det. Samtidig skal oppgåvene til Statped - den statlege spesialpedagogiske støttetenesta - bli tydelegare og meir spissa for barn med varige og omfattande behov.

Kompetanseløftet skal tilpassast lokale forhold og kompetansebehov i den einskilde barnehagen, på den einskilde skolen, og hos kommunale, fylkeskommunale og private eigarar. Det skal sjåast i samheng med og bygge vidare på dei kompetanse- og vidareutdanningsordningane som finst for barnehagar og skolar.

Dei nye læreplanane er no vedteke og skal takast i bruk trinnvis frå 2020. Det er brei semje om at arbeidet med implementering skal prioriterast trass i den spesielle tida vi er inne i knytt til Covid-19.

Barnevernreforma som vil tre i kraft i 2022, gir kommunane eit større ansvar for barnevernet, både fagleg og økonomisk. Reforma vil stille store krav til leing, både barnevernleing og kommunal leing. Både 2020 og 2021 må viast til å førebu reforma. Fylkesmannen vil hjelpe inn i dette arbeidet.

4.2.1 SAMARBEID, MEDVIRKNING OG INTEGRERING

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
1. Kommunane skal sørge for å ha eit godt samarbeid om tenester som er retta mot utsatte barn og familiar, arbeidet må vere samordna og godt koordinert.	Meld. St. 21 (2016-2017)	X			Fleire departement og direktorat samarbeider for å ta bort hindringar i regelverk, samordne tiltak og verkemiddel og gjere meir av det som fungerer.

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
<p>2. 0-24 oppdraget i sin nåverande form, vert avslutta ved utgangen av 2020. Neste års oppdrag som omhandlar utsatte barn og unge er ikkje ferdig formulert frå styresmaktene. Arbeidet med utsatte barn må sjølvstøtt alltid prioriterast.</p>	<p>Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern</p>				<p>Målgruppa vert og omtala som utsette barn og unge, og oppdraget vert ofte knytt til 0-24 oppdraget (utsatte barn og unge mellom 0 og 24 år).</p> <p>Fylkesmannen skal bidra til kommunanes arbeid med å betre den koordinerte innsatsen. Fylkesmannen har i sin eigen strategiplan valt ut tre målsetjingar og tilhøyrande tiltak som Fylkesmannen sjølv skal i 2020 prioritere og, støtte under den overordna målsetjinga for 0-24 programmet.</p> <p>Mål 1: Vere pådrivar for tverrfagleg samarbeid for utsatte barn og unge og deiras familiar, i kommunane og fylkeskommunane.</p> <p>Mål 2: Bidra til at kommunane fangar opp og følger opp barn og unge som sliter psykisk, med spesiell merksemd mot barnevernsbarn.</p> <p>Mål 3: Bistå kommunane med å implementere Barnekonvensjonen i sitt arbeid på alle områder.</p> <p>Fylkesmannen skal både internt og eksternt arbeide for å sikre at Barnekonvensjonen vert lagt til grunn for den samordna innsatsen og for å sikre gode løysingar for barn og unge.</p>

Styringsdokumenter

- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) av 17. juli 1998
- Lov om barnehager (barnehageloven) av 17. juni 2005
- Forebyggende innsats for barn og unge - Rundskriv Q-16/2013 – Barne- og likestillingsdepartementet
- Samarbeid mellom skole og barnevern- en veileder. 15.10.2015
- FNs barnekonvensjon

2.2.2 BARNEHAGE

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
1. Kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehagar når dei utfører oppgåver som barnehagemynde.	<i>Barnehageloven § 11</i>	X		Blir hovudsakleg dekt gjennom ramme-tilskotet.	Kommunen skal organisera oppgåvene dei har som barnehagemynde skilt frå oppgåvene dei har som barnehageeigar når dette er eigna til å ta vare på tilliten til kommunen sin upartiskheit som barnehagemynde. Endringane trer i kraft 1. januar 2021.
2. Kommunen skal sjå til at barnehageeigar har utarbeidd internkontroll for å sikra at krava i barnehagelova med forskrifter blir følgd.	<i>Barnehageloven § 9</i>	X		Blir hovudsakleg dekt gjennom ramme-tilskotet.	Kommunen skal følgja opp at alle godkjente barnehagar kan dokumentere internkontrollen i den forma og det omfanget som er nødvendig. Endringane trer i kraft 1. januar 2021.
3. Kommunen skal sjå til at barnehageeigar følgjar opp endringar i barnehagelova når det gjeld nytt kapittel VIII om psykososialt barnehagemiljø	<i>Barnehageloven Kapittel VIII</i>	X		Blir hovudsakleg dekt gjennom ramme-tilskotet.	Kommunen skal følgja opp at barnehageeigar: <ul style="list-style-type: none"> - har nulltoleranse for krenkingar av barn i barnehagen som utestenging, mobbing, vald, diskriminering og trakassering - sørgje for at alle som arbeider i barnehagen, skal gripa inn når eit barn i barnehagen blir utsett for slike krenkingar - sikrar at barnehagebarna har eit trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt) - setja i gang undersøkingar og tiltak straks dei får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider i barnehagen, krenkjer eit barn med til dømes utestenging, mobbing, vald, diskriminering eller trakassering Endringane trer i kraft 1. januar 2021.
4. Satsinga på auka kompetanse for spesialpedagogikk i barnehagar og skolar og dei lokale støttetjenestene skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpa er nær dei barna som har behov for det.	<i>Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO</i>		X		Over ein tiårsperiode vil endringa regjeringa legg opp til gi rom for et kompetanseløft på mellom 1,5 – 2 milliardar kroner. Det er satt av 25 million kroner til å sette i gang kompetanseløftet til hausten. Oppstarten vil skje i ei felles ordning for lokal etterutdanning, saman med desentralisert og

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/ støtte/ kompe- tanse e.a.	Merknader/oppfølging
					regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage og skole. I Vestfold og Telemark er Holmestrand og Tønsberg med i første pulje. Frå 2021 vil ein invitere fleire av fylkets kommunar med som deltakarar. https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kompetansetiltak-tett-pa/id2721747/

Styringsdokumenta

- Lov om barnehager (barnehageloven) av 17. juni 2005, med tilhøyrande forskrifter.
- St. Meld. 24 (2012-2013) Framtidens barnehage.
- Kompetanse for framtidens barnehage. Revidert kompetansestrategi for kompetanse og rekruttering 2014-2022.
- Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

2.2.3 SKOLE OG OPPLÆRING

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknader/oppfølging
1. Skoleeigar må planleggja for alle situasjonar og lage ein beredskapsplan slik at dei raskt kan veksle mellom dei ulike nivåa (rød/gul/grøn). 2. Om skolane unntaksvis må redusera opningstida, skal dei likevel tilby barn med særlege behov opphald utover den opningstida dei har lagt opp til.	https://www.regjeringen.no/no/tema/Koronasituasjonen/forskrifter-med-hjemmel-i-koronaloven/id2695150/	X			https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/skole-korona/

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknader/oppfølging
3. Skoleeigar skal ta i bruk nytt læreplaneverk.	<i>Kunnskapsløftet 2020</i>	X			<p>Nye læreplanar fornyar innhaldet i faga, men faga er dei same.</p> <p>Dei nye læreplanane vert tekne i bruk trinnvis over ein periode på tre år.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skoleåret 2020–21: 1.–9. trinn (omfatta valfaga på 10. trinn) og i Vg1 - Skoleåret 2021–22: 10. trinn (utanom valfaga) og i Vg2 - Skoleåret 2022–23: Vg3 <p>Det er stor semje om at koronasituasjonen ikkje skal hindre innføringa av dei nye læreplanane.</p> <p>https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/</p>
4. Ny forskrift om vurdering skal takast i bruk frå 1.8.2020.	<i>Kapittel 3 i forskrift til opplæringslova</i>	X			<p>https://lovdata.no/LTI/forskrift/2006-06-23-724</p> <p>I og med at reglene om vurdering er endra, vil Utdanningsdirektoratet i tillegg sjå på og vurdere reglene kring klage på vurdering. Det er sendt ut ei høyring med frist 31. august 2020. Fleire av forslaga er meint å bidra til å klargjere reglene kring klage, ta bort fjerne tidstjuvar i klagebehandlinga.</p> <p>https://hoering.udir.no/Hoering/v2/1043</p>
5. Satsinga på auka kompetanse for spesialpedagogikk i barnehagar og skolar og dei lokale støttetjenestene skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpa er nær dei barna som har behov for det.	Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO		X		<p>Over ein tiårsperiode vil endringa regjeringa legg opp til gi rom for et kompetanseløft på mellom 1,5 – 2 milliardar kroner.</p> <p>Det er satt av 25 million kroner til å sette i gang kompetanseløftet til hausten. Oppstarten vil skje i ei felles ordning for lokal etterutdanning, saman med desentralisert og regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage og skole. I Vestfold og Telemark er Holmestrand og Tønsberg med i første pulje. Frå 2021 vil ein invitere fleire av fylkets kommunar med som deltakarar.</p> <p>https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kompetansetiltak-tett-pa/id2721747/</p>
6. Kommunane skal innføra redusert foreldrebetaling i SFO for familiar med låg inntekt og for elevar med særskilde behov.		X			<p>Frå 1. august 2020 blei det innført redusert foreldrebetaling i SFO for låginntektsfamiliar og gratis SFO for barn med behov for særskild tilrettelegging. Ordninga sikrar at ingen familiar skal bruke meir enn maksimalt seks prosent av inntekta si til å betale for ein SFO-plass for ein elev på 1. og 2. trinn.</p> <p>SFO for elevar med særskilde behov på 5.-7. trinn blir gratis.</p> <p>https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/fra-hosten-blir-sfo-billigere-for-familier-med-lav-inntekt/id2722339/</p>

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. Signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknader/oppfølging
7. Kommunens skolefritidsordningar skal ta i bruk nasjonal rammeplan frå hausten 2021.		X			Frå skoleåret 2021-22 kommer ein nasjonal rammeplan for skolefritidsordninga. Målet med rammeplanen er at barna skal få eit godt tilbod, ikkje at skolefritidsordninga skal vere mest mogleg lik alle stader. Eit utkast vil kome på høyring i slutten av 2020.
8. Arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø skal framleis prioriterast, slik at fleire barn og unge får ein trygg og god skolekvardag.	Udir rundskriv - Skolemiljø Udir-3-2017		X		Alle skoleeigarar og skoleleiarar skal ha kompetanse på kva som gir eit trygt og godt skolemiljø, med særleg vekt på systematisk arbeid, førebygging, inkludering og tidleg innsats. Forebyggende tiltak og leders ansvar: https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-ledelse/ Skolemiljø Udir-3-2017: https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Laringsmiljo/skolemiljo-udir-3-2017/

Styringsdokument

- *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) av 17.juli 1998 med tilhørende forskrift.*
- *Meld. St 28 (2015-2016) Fag- Fordypning – Forståelse*
- *Meld. St 21 (2016-2017) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*
- *Meld. St. 16 (2015-2016) Fra utenforskap til ny sjanse*
- *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen, fastsatt 1.9.2017 med hjemmel i opplæringsloven § 1-5*
- *Prop. 1 S (2018- 2019) Forslag til statsbudsjett for 2019*
- *Innst. 2 S (2018 – 2019) Finanskomiteens innstilling*
- *Prop. 113 S kommuneproposisjonen 2020*

4.2.4 BARNEVERN

Forventning	Signaldokument Nasjonale mål	Krav/ pålegg	Prior. signal	Tilskot/støtte/ kompetanse e.a.	Merknader/oppfølging
1. Kommunen skal følgje opp endringar i barnevernloven.	<i>Barnevernloven</i>	x			Herunder barnevernslova § 2-1, krav om årleg tilstandsrapportering om barnevernet til kommunestyret, og barnevernslova § 1-3 andre ledd endringar i ettervernsoppfølginga
2. Barnevernsreforma trer i kraft i 2022. Kommunen skal planlegga og førebu seg til reforma.	<i>Bufdir</i>	x	x		Kommunen må setja seg inn i kva barnevernsreforma inneber, og følgje opp nasjonale føringar. Kompetansestrategien som tenestestøtteprogrammet, dialogmøte, læringsnettverk er ein del av barnevernsreforma.
3. Kommunen skal sikra at forsvarleg dokumentasjon i barnevernssaker	<i>Forvaltningsloven og barnevernloven</i>	x			Barnevernfaglige og juridiske vurderingar må fortløpande bli dokumentert i barnevernssakene.

Styringsdokumenta

- *FNs konvensjon om barnets rettigheter. Ratifisert av Norge 8.januar 1991.*
- *Lov om barneverntjenester (barnevernloven) av 17. juli 1992*
- *Lov om behandlingmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 1. januar 1970*
- *Forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester - FOR 2005-12-14 nr. 1584*

4.3 KYRKJESPØRSMÅL

Lov om tros- og livssynssamfunn (trussamfunnsloven) avløyser Lov om Den norske kirke (kyrkjeloven) 1.1.2021. Samtidig kjem det òg nokre endringar av Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd, mellom anna vert kortnemninga endra frå gravferdsloven til gravplassloven.

Den norske kyrkja er eit sjølvstendig trussamfunn og rettssubjekt; verksemda og det lokale nærværet er uendra.

I dei tidlegare forventningsbrev har vi vist til dei kyrkjelege fellelråda ut frå kyrkjelov- og gravferdslov. Den nye trussamfunnsloven nemner ikkje fellelrådet, berre dei formelle rettssubjekta som er det lokale soknet og Den norske kyrkja. Men loven opnar for at eit eller fleire organ likevel kan ta hand om oppgåver for fleire sokn, slik at kyrkjeleg fellelråd framleis vil kunne være eit lokalt kyrkjeleg organ (sjå trussamfunnsloven § 11).

Forventning	Signaldokument nasjonale mål	Krav/pålegg	Prior. signal	Tilskot/støtte/kompetanse e.a.	Merknadar/oppfølging
<p>1. Kommunen utgreier fyljande utgifter etter budsjettframlegg frå sokna i kommunen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen skal gi tilskot til den kyrkjelege verksemda lokalt, medrekna tilskot til bygging, vedlikehald og drift av kyrkjebygningar. Tilskotet skal sikre at kyrkjene er i forsvarleg stand, slik at ein kan nytte dei til gudstenester og kyrkjelege handlingar. • Tilskotet skal òg sikre at soknet har tilfredsstillande bemanning ved gudstenester og kyrkjelege handlingar, medrekna kyrkjetenar, klokkar og organist/kantor, og tilstrekkeleg administrativ hjelp. • I budsjettframlegget skal òg tilskot til kyrkjeleg undervisning, diakoni og kyrkjemusikk gå inn. 	Trussamfunns-loven § 23	X			<p>Utgiftsdekninga skal gje grunnlag for at soknet kan halde dei gudstenestene biskopen fastset, at ein kan gjere dei nødvendige kyrkjelege tenestene, at arbeidstilhøva for de kyrkjelege tilsette er tilfredsstillande, at sokneråd og fellesorgan for sokna har tilstrekkeleg administrativ hjelp.</p> <p>Løyvingane er grunnlaget for kyrkjeleg innsats og lokale kyrkjelege stillingar bl.a. som diakon og kateket. Kommunen må arbeide for at sokna får økonomi til på best moglege måte å sørge for innhald og bredde i det lokale tilbodet. Dette er ein viktig premis for ein open og inkluderande folkekyrkje der det òg er rom for kultursamarbeid.</p>
2. Helse og omsorgstenesta i kommunen har plikt til å leggje til rette for fri trus- og livssynspraktisering for den einskilde.	HOD: Rundskriv 1-6/2009	X			Den norske kyrkja lokalt er ein ressurs i samanhengen.
3. Biskopen eller anna fagorgan, har rett til motseiing i samband med regulering av kyrkjetomter og der arealplanar vil kunne virke på kyrkjer.	Plan og bygn.loven. Rundskriv T-3/2000.	X			Det er ikkje avklart om biskopens framleis skal være fagorgan etter Plan og bygn.loven eller om ein skal overføre denne retten til andre organ (aug. 2020). Rundskriv T-3/2000 er gyldig til det kjem nye reglar for handsaming av kyrkjene som kulturminne.
Gravplassar					
4. Kommunen skal utgreie utgifter til bygging, drift og forvaltning av gravplassar etter budsjettframlegg frå soknet/anna gravplasstyresmakt	Gravplassloven § 3				
5. Ein må involvere gravplasstyresmakta ved bygging i nærleiken av gravplassar.	Plan og bygn.loven.	X			
6. Kommunen skal sørge for at han har tilstrekkeleg areal til gravplass og skal i samråd med gravplassorganet, regulere slikt areal.	Kap 12 plan- og bygningsloven. Forskrifta til gravplassloven §2	X			I samsvar med aukande folketal og høgare levealder, venter ein generelt stigande etterspurnad etter gravar/gravplassar innanfor langtidsplanperiodane.
7. Flomberedskap: Kommunen har ansvar for å ta gravplassar med i beredskapsplanane sine og være	NVE aktsomhetssone for flom og jordskred	X			I regionen ligg fleire kyrkjer i NVE sine sonar for aktsemd: Av 249 utsette kyrkjer i landet, har 206

førebudd på dei særlege utfordringane flom kan føre med seg.					gravplass.* I tillegg kjem gravplassar utan kyrkje, sjå nve.no.
8. Ved bygging, utviding og vesentleg endring av gravplassar skal ein vurdere om ein skal legge til rette for særskilde gravar for bruken til religiøse og livssynsmessige minoritetar.			X		Økonomiske konsekvensar: Ved gravlegging i grav som er særskild tilrettelagd, må løyvingar i heimkommunen dekke kostnadene når kommunen ikkje sjølv har etablert slike gravar.

Styringsdokument

- Lov om tros- og livssynssamfunn (trussamfunnsloven)
- Lov av 7. juni 1996 nr. 32 om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven), med endringar av 14.4.2020
- Forskrift til Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven)
- Rundskriv T-3/2000: Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. (Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet og Miljødepartementet.)
- Rundskriv 1-6/2009: Rett til egen tros- og livssynsutøvelse. (Helse- og omsorgsdepartementet)

Handlingsrommet til kommunen

Kyrkjeordninga byggjer framleis på delt økonomisk ansvar mellom stat og kommune, sjå trossamfunnsloven. Det er ein føresetnad at det tydeleg økonomisk dialog mellom kommunen og kyrkjeleiinga for å få klare premissar for kyrkja sine lokale økonomiske behov.

* Kyrkjer med gravplass i Telemark som er innanfor NVE sine soner for aktsemd: Bamble, Moland (Fyresdal), Veum, Tuddal, Lunde (Nome), Langangen, Vestre Porsgrunn (Vestsiden kirke), Flatdal, Seljord, Åmotsdal, Siljan, Kilebygda, Austbygde, Dal (Rjukan), Hovin, Høydalsmo, Mo (Tokke), Grunge, Rauland; Øyfjell.

Vestfold: Hillestad, Berg steinkirke, Ramnes, Sandefjord